REFORMAREA SISTEMULUI PUBLIC DE PENSII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Cătălina BOCAN, masterandă
CZU: 369.542(478) catalina.bocan.97@gmail.com

This article reports on the importance of the process of reforming the public pension system in the Republic of Moldova. The pension system is a social insurance system for insured people that ensures a decent living for those who are unable to work. At the same time, the reform of the pension system aimed to reduce inequity in the system and establish equality among all citizens.

Sistemul de asigurări sociale este una din principalele instituţii de protecţie socială în condiţiile economiei de piaţă, care asigură realizarea dreptului constituţional al cetăţenilor la asigurare materială în cazurile de bătrâneţe, şomaj, boală, dizabilitate, de pierdere a întreţinătorului prin plăţi sociale ca pensii, indemnizaţii şi alte prestaţii de asigurări sociale. Astfel, sistemul de pensii din Republica Moldova funcționează în baza sistemului solidar de pensii care se bazează pe plata pensiilor de asigurări sociale din contul contribuțiilor de asigurări sociale de stat colectate de la angajatori, începând cu luna ianuarie 2021 contribuții achită doar angajatorii.

Actualmente, sistemul public de pensii din Republica Moldova se confruntă cu probleme condiționate de evoluția negativă a indicatorilor demografici din ultimii ani, scăderea raportului dintre salariații contribuabili și pensionari, fragilizarea sustenabilității financiare a acestui sistem și crearea unui deficit, care, începând cu anul 2009, poartă un caracter permanent. În acest context, o realizare importantă a autorităților a fost implementarea reformei sistemului de pensionare, începând cu anul 2017 [3, p.62-63].

Reformarea sistemului public de pensii din Republica Moldova reprezintă un proces complex necesar pentru sistemul public de asigurări sociale, care constă în asigurarea funcționării unui sistem de pensii echitabil şi sustenabil, care să garanteze un trai decent beneficiarilor de pensii.

Respectiv, creşterea cheltuielilor pentru pensiile de asigurări sociale este determinată de creşterea numărului beneficiarilor de pensii. Îmbătrânirea populaţiei, creşterea şomajului, migraţia peste hotare a persoanelor apte de muncă, precum şi practica „salariului în plic" sunt câţiva dintre factorii care pun în pericol actualul sistem de pensionare [4, p.1].

Astfel, reformele sociale, promovate până în prezent în Republica Moldova, erau orientate spre asigurarea dezvoltării continue a prevederilor constituționale prin aplicarea lor la normele naționale. O dovadă, în acest sens, o constituie conceptul de „reformă" a sistemului de pensii din Republica Moldova, aprobat prin Dispoziția Guvernului nr. 116-d din 05.08.2016 [2], astfel prin prin Legea nr.290 din 16.12.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Parlamentul Republicii Moldova a introdus în legislația de pensionare un set de amendamente complexe al prestațiilor sociale [1].

În linii mari, reforma sistemului public de pensii din Republica Moldova presupune valorizarea venitului mediu lunar asigurat pentru pensiile aflate în plată, schimbarea formulei de calcul al pensiei pentru limită de vârstă, luând în considerare venitul asigurat valorizat al persoanei, echivalarea pensiilor minime cu venitul lunar minim garantat, modificarea modalității de calculare a pensiei de urmaș, creşterea vârstei de pensionare şi a stagiului de cotizare, creşterea ratei de înlocuire și unificarea modalității de calcul a pensiilor, prin abrogarea unor categorii de pensii speciale și a stagiului special de cotizare ș.a.

În prezent, pentru Republica Moldova îmbătrânirea populației este un proces ireversibil, stoparea căruia este destul de grea și de aceea studierea specificului, caracterului și previziunea efectelor legate de ea este o sarcină importantă pentru politicile socioeconomice promovate de conducerea țării. Una din consecințele îmbătrânirii populației este creşterea bruscă a numărului populației în etate, creşterea poverii acestei categorii asupra populației cu vârsta aptă de muncă, ceea ce respectiv, duce la instabilitatea financiară a sistemului public de pensii și a condus la necesitatea reformării acestui sistem.

Totodată, conceptul de reformă a sistemului de pensii din

Republica Moldova a formulat patru obiective specifice, fiecare încorporând mai multe intervenții. Atingerea fiecărui obiectiv specific presupune implementarea unui şir de acțiuni, care ar urma să asigure realizarea obiectivului general al reformei de pensionare care constă în asigurarea funcționării unui sistem de pensii echitabil şi sustenabil, care să garanteze un trai decent beneficiarilor de pensii. Conceptul de reformă urmăreşte atingerea următoarelor obiective specifice:

a) (-) Asigurarea funcționării unui sistem de pensii sustenabil, în primul rând din punct de vedere financiar.

b) (-) Reducerea inechităților din sistemul de pensii, racordarea la principiile de asigurări sociale.

c) (-) Sporirea nivelului de beneficii, pentru un trai decent și reducerea sărăciei.

d) (-) Guvernanță transparentă și cu capacități consolidate de administrare a sistemului de pensii [4, p.1].

În urma celor relatate, este necesar de menționat că sistemul de pensionare este profund integrat în economia ţării şi succesele (insuccesele) acestuia nu doar se reflectă asupra nivelului de asigurare materială a pensionarilor, ci şi, în mare măsură, determină parametrii situaţiei social-economice a ţării, actuale şi de perspectivă, şi au o influenţă semnificativă asupra situaţiei macroeconomice în general. Astfel, reforma sistemului de pensii a fost necesară și are o importanță majoră în sistemul public de asigurări sociale, deoarece, şi-a propus reducerea inechităţii din sistem şi instituirea unei egalităţi între toate categoriile de cetăţeni angajaţi în câmpul muncii.

Concluzii. Menționăm că sistemul de pensii la nivel național generează starea de respectare a echității şi a sustenabilității între toți participanții la risc. Asigurarea socială contribuie la realizarea coeziunii sociale și la creșterea productivității muncii prin menținerea stării de sănătate a forței de muncă, prin asigurarea unei treceri mai puțin dificile de la viața activă la pensie, prin creșterea flexibilității și adaptabilității la schimbare a salariaților. Totodată, asigurarea echilibrului dintre contribuabili și beneficiari este cea mai complicată sarcină în procesul de reformare a sistemului public de pensii. Obiectivul strategic în această ecuație este de a atrage tineretul în

câmpul muncii și de a nu pierde din vizor grupurile vârstnice angajate, care necesită deseori a fi instruite pentru a căpăta anumite cunoștințe și abilități ce i-ar face competitivi pe piața muncii în rând cu tinerii specialiști.

Referințe:

1. Legea nr.290 din 16.12.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 478-490 din 30.12.2016.
2. *Conceptul de reformă a sistemului de pensii din Republica Moldova*. Aprobat prin Dispoziția Guvernului nr. 116-d din 05.08. 2016.
3. SAVELIEVA, G., ZAHAROVA, S. *Necesitataea reformării sistemului de asigurări sociale a Republicii Moldova în contextul îmbătrânirii populației*. Chișinău: Complexul editorial al INCE. 2014.
4. Despre reforma sistemului de pensii. https://old.msmps.gov.md/ro/content/despre-reforma-sistemului-de-pensii (vizitat 15.05.2021).

Recomandat
Vladimir BORȘ, dr., conf. univ.